

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ХОРТИНГУ

Актуальність. Спосіб життя населення України та стан сфери фізичної культури і спорту створюють загрозу та є суттєвим викликом для української держави на сучасному етапі її розвитку, зазначається в Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки, схваленою Кабінетом Міністрів України 31 серпня 2011 року розпорядженням № 828-р. [4]. Суспільству завжди важливо мати здорове та життєздатне населення. Провідну роль при цьому відіграють питання пропаганди здорового способу життя, однією з важливих складових якої є спорт, зокрема хортинг, пов'язаний із відродженням давніх українських народних традицій. Тому, дуже актуальною на сьогоднішній день є діяльність Української Федерації Хортингу. Головна мета – сприяння розвитку хортингу, популяризації та підвищенню ролі фізичної культури та спорту, зміцненню здоров'я, досягненню високих спортивних результатів, пропаганді здорового способу життя, вихованню морально-етичних, вольових та інтелектуальних здібностей людей, патріотичне виховання, всебічний розвиток особистості в душі добропорядності, патріотизму та любові до Батьківщини тощо [3].

Метою статті є аналіз і визначення стратегічних напрямів діяльності Української Федерації Хортингу (УФХ) у відповідності до „Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки“ та її очікуваних наслідків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Офіційне визнання хортингу національним видом спорту відбулося за наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту до Дня Незалежності України (наказ № 3000 від 21 серпня 2009 р.). У цьому історичному наказі Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту рекомендувало засновнику хортингу Е. А. Єрьоменку, як президенту Всеукраїнської федерації хортингу, розробити до 20 серпня 2011 року:

- 1) програму розвитку виду спорту в Україні на 4 роки;
- 2) відповідні пропозиції до спортивної класифікації;
- 3) правила проведення та суддівства змагань із виду спорту;
- 4) методичні рекомендації щодо проведення та суддівства змагань із виду спорту;
- 5) проводити всеукраїнські змагання, здійснювати заходи щодо подальшого розвитку виду спорту в Україні [2].

Усі рекомендації Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту президент Всеукраїнської федерації хортингу Е. А. Єрьоменко виконав завчасно. Крім того, Українською Федерацією Хортингу визначено стратегічні напрями діяльності у відповідності до „Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки“, яка була розроблена спираючись на статистичні дані, основними серед яких є:

- демографічна криза, яка зумовлюється зменшенням кількості населення України з 52,2 мільйона у 1992 році до 45,8 мільйона у 2010 році;

- погіршення стану здоров'я населення з різко прогресуючими хронічними хворобами серця, гіпертонією, неврозом, артритом, ожирінням тощо, що призводить до зменшення кількості осіб, які можуть бути залучені до спорту вищих досягнень, зокрема спроможних тренуватися, витримуючи значні фізичні навантаження, та досягати високих спортивних результатів;
- порівняно з 2007 роком кількість осіб, що віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, збільшилася на 40 відсотків, що спричинило зменшення кількості залучених дітей і молоді до занять в дитячо-юнацьких спортивних школах на 110 тисяч осіб;
- порівняно з 2007 роком зменшилася кількість інструкторів-методистів з фізичної культури на 45 відсотків, особливо за місцем роботи громадян та в сільській місцевості, зменшилася кількість стадіонів з трибунами на 1500 місць і т.д.

Серед основних негативних чинників сучасного етапу розвитку держави в галузі фізичної культури і спорту Концепцією Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки [4] визначено:

- 1) не сформованість сталих традицій та мотивацій щодо фізичного виховання і масового спорту, як важливого чинника фізичного та соціального благополуччя, поліпшення стану здоров'я, ведення здорового способу життя і подовження його тривалості;
- 2) погіршення стану здоров'я населення, що призводить до зменшення кількості осіб, які можуть бути залучені до спорту вищих досягнень, зокрема спроможних тренуватися, витримуючи значні фізичні навантаження, та досягати високих спортивних результатів;
- 3) неналагодженість скоординованої роботи між суб'єктами фізичної культури і спорту на етапах спортивного вдосконалення спортсменів;
- 4) невідповідність вимогам сучасності та значне відставання від світових стандартів ресурсного забезпечення сфери фізичної культури і спорту, а саме організаційного, кадрового, науково-методичного, медико-біологічного, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного;
- 5) обмежена рухова активність, нерациональне та незбалансоване харчування, фактори асоціальної поведінки у суспільстві;
- 6) невідповідність потребам населення послуг, що надаються засобами фізичної культури і спорту за місцем проживання, роботи громадян та в місцях масового відпочинку населення, у тому числі в сільській місцевості, та населення з інвалідністю;
- 7) низький рівень ресурсного забезпечення дитячо-юнацького та резервного спорту;
- 8) відсутність спортивної інфраструктури, здатної задовольнити потреби населення у щоденній руховій активності відповідно до фізіологічних потреб, у тому числі осіб з обмеженими фізичними можливостями;

- 9) низький рівень пропаганди в засобах масової інформації та просвіти населення щодо усвідомлення цінності здоров'я, відповідального ставлення батьків до виховання своїх дітей та не сформованість ефективної системи стимулювання населення до збереження свого здоров'я;
- 10) невисока престижність професій у сфері фізичної культури і спорту, низький рівень матеріального заохочення працівників бюджетного сектору цієї сфери;
- 11) недостатнє фінансування фундаментальних та прикладних досліджень, невідповідність системи впровадження результатів досліджень у практику фізкультурно-спортивної діяльності сучасним вимогам;
- 12) низький рівень медичного та медико-біологічного забезпечення осіб, що займаються фізичною культурою і спортом, та медико-біологічного забезпечення підготовки спортсменів високого класу тощо.

Зменшенню негативного впливу зазначених факторів значною мірою сприяє розвиток та впровадження хортингу, як національного виду спорту України, в усі сфери суспільного життя людини, незалежно від етнічної приналежності, професійної спрямованості, вікових категорій та стану здоров'я. Адже, діяльність УФХ в повній мірі відповідає Закону України „Про фізичну культуру і спорт“ [1], згідно якого державна політика України у сфері фізичної культури і спорту ґрунтується на засадах:

- 1) визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави;
- 2) визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя;
- 3) визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини;
- 4) формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави;
- 5) забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності.

Як оптимальний варіант забезпечення розвитку фізичної культури і спорту, Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки [4] визначає використання програмно-цільового методу та концентрацію зусиль центральних, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості, інших суб'єктів сфери фізичної культури і спорту із залученням коштів бюджетів усіх рівнів, інших джерел фінансування.

Спираючись на визначені в Програмі розвитку фізичної культури і спорту шляхи й способи розв'язання вищеназаних проблем [4], основними стратегічними напрямками діяльності УФХ протягом 2014-2016 років визначено здійснення комплексу заходів, спрямованих на:

- 1) впровадження хортингу в усіх типах навчальних закладів, за місцем роботи, проживання та місцях масового відпочинку населення, у

Збройних Силах та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, у правоохоронних органах, рятувальних та інших службах;

- 2) підтримку дитячого, дитячо-юнацького, резервного спорту, спорту вищих досягнень, спорту інвалідів та ветеранів засобами хортингу;
- 3) поліпшення організаційного, нормативно-правового, кадрового, матеріально-технічного, фінансового, науково-методичного, медичного, інформаційного забезпечення хортингу.

Розв'язання проблем пропонується здійснювати шляхом:

- 1) удосконалення нормативно-правової бази галузі фізичної культури і спорту та хортингу зокрема;
- 2) збільшення в навчальних закладах усіх типів обсягів рухової активності на тиждень за рахунок уведення до навчальних планів занять із хортингу та виховання здорової дитини із широким залученням батьків до цього процесу;
- 3) залучення учнів та студентів у позанавчальний час до занять хортингом у загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах; організація і проведення спортивних змагань серед учнів та студентів;
- 4) створення умов для розвитку регулярної рухової активності різних верств населення для зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів, побажань, здібностей та індивідуальних особливостей кожного;
- 5) підтримання співробітництва та спільної діяльності з центрами фізичного здоров'я населення, регіональними центрами з фізичної культури і спорту інвалідів та центрами олімпійської підготовки, у тому числі й державними;
- 6) удосконалення процесу відбору обдарованих дітей, які мають високий рівень підготовленості та здатні під час навчально-тренувальних занять витримувати значні фізичні навантаження, для подальшого залучення їх до системи резервного спорту;
- 7) впровадження хортингу в заклади фізичної культури і спорту, зокрема дитячо-юнацькі спортивні школи, спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, школи вищої спортивної майстерності, центри студентського спорту вищих навчальних закладів та залучення до навчально-тренувального процесу провідних тренерів;
- 8) підтримання та розвитку олімпійського, параолімпійського та дефлімпійського руху;
- 9) взаємодії з громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості та іншими суб'єктами сфери фізичної культури і спорту;
- 10) врегулювання системи розвитку матеріально-технічної бази хортингу та вжиття дієвих заходів до залучення інвестицій на зазначену мету;
- 11) поступового оновлення спортивної матеріально-технічної бази тренувальних закладів, дитячо-юнацьких спортивних шкіл і загальноосвітніх навчальних закладів;

- 12) будівництва спортивних споруд або реконструкції та модернізації діючих;
- 13) підтримання вітчизняного виробництва товарів спортивного призначення;
- 14) оптимізації мережі вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку спеціалістів із хортингу, відповідно до галузевих і регіональних потреб у кваліфікованих кадрах;
- 15) впровадження в межах державного замовлення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців в освітній галузі „Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини“ зі спеціалізацією „Хортинг“;
- 16) забезпечення з урахуванням міжнародного досвіду належної організації наукових досліджень у науковій галузі „Фізичне виховання і спорт“ та впровадження їх результатів у практику тренувально-спортивної діяльності, підготовки спортсменів високого класу, підготовки наукових кадрів та науково-педагогічних працівників;
- 17) популяризації здорового способу життя та подолання стану суспільної байдужості до здоров'я нації, у тому числі через широке впровадження соціальної реклами різних напрямків хортингу в засобах масової інформації;
- 18) удосконалення системи відзначення та заохочення спортсменів, тренерів, ветеранів хортингу;
- 19) залучення ветеранів спорту до занять хортингом, організація і проведення спортивних змагань серед ветеранів;
- 20) подальшого міжнародного співробітництва.

Діяльність Української Федерації Хортингу, спрямована на виконання Програма дасть можливість [4]:

- 1) збільшити обсяг рухової активності учнівської та студентської молоді до 8-12 годин на тиждень [4];
- 2) підвищити рівень залучення до національного спорту населення, насамперед молоді, із щорічним збільшенням рівня охоплення населення хортингом;
- 3) залучити до 20 відсотків дітей та молоді 6 – 23 років до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах відповідного спрямування, створити умови для розвитку резервного спорту та ефективного поповнення складу національних збірних команд [4];
- 4) забезпечити збереження передових позицій успішної участі українських спортсменів у міжнародних змаганнях різного рівня [4];
- 5) досягти насичення спортивними спорудами у кількості та якості, що надасть змогу створити необхідні умови для залучення різних категорій громадян України до занять хортингом;
- 6) створити цивілізовані умови для соціальної адаптації та реабілітації інвалідів і осіб із обмеженими фізичними можливостями [4];
- 7) підвищити рівень авторитету країни у світовому спортивному співтоваристві [4].

Виходячи з аналізу Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки в контексті діяльності Української Федерації Хортингу, було визначено стратегічні напрями діяльності УФХ у 2014-2016 рр. та її очікувані результати.

Отже, можна зробити **висновки**:

- 1) популяризація, розвиток та впровадження хортингу, сприятиме формуванню здорового, морально, інтелектуально й патріотично вихованого населення, та у повній мірі відповідає державній політиці України;
- 2) зазначені стратегічні напрями рекомендуємо до впровадження в усіх регіонах України та Федераціям Хортингу інших країн світу;
- 3) подальші дослідження будуть присвячені впровадженню зазначених стратегічних напрямів діяльності в південному регіоні України регіональними та місцевими осередками Української Федерації Хортингу, а також розвитку та популяризації прикладного виду хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України Про фізичну культуру і спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
2. Єрмоменко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи „Хортинг“ для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів : навч. вид. / Е. А. Єрмоменко. – К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
3. Інформаційна довідка: ВИД СПОРТУ – ХОРТИНГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.horting.org.ua/node/1100>.
4. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-p>.

REFERENCES

1. The Law of Ukraine “On Physical Culture and Sports”. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
2. Yeromenko, E. A. (2012). *Navchalna prohrama hurtkovoї (sektsiynoi) roboty Khortynh dlia uchniv 1–11 klasiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* [The curriculum circle (sectional) of „Horting“ for students of 1–11 grades of secondary schools]. Kyiv: Palyvoda A. V.
3. *Informatsiina dovidka: vyd sporty khortynh* [Background: kind of sport is horting]. Retrieved from <http://www.horting.org.ua/node/1100>.
4. *Kontsepsiia Zahalnodержavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku fizychnoi kul'tury i sportu (2012-2016)* [Concept of the National program of development of physical culture and sports of 2012-2016]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-p>.